

Internetstiftelsens synpunkter på strategin för europeiska öppna digitala ekosystem (European Open Digital Ecosystems)

Om Internetstiftelsen

Internetstiftelsen är en oberoende, allmännyttig organisation med uppdraget att verka för ett internet som bidrar positivt till både människa och samhälle. Vår vision är att alla i Sverige ska vilja, våga och kunna använda internet.

Sammanfattning

Öppen källkod erbjuder betydande samhällsnyttor och är en central drivkraft för digitalisering, innovation och teknologisk självständighet inom EU. Samtidigt kvarstår hinder i form av osäkerhet kring tillförlitlighet, krav på kommersiella supportmotparter samt bristande finansieringsmodeller för långsiktigt underhåll av projekt. För att stärka sektorn bör EU vidta åtgärder som möjliggör hållbar utveckling av strategiskt viktig öppen programvara, särskilt inom kritisk digital infrastruktur såsom backbone-internet och kommunikationsprotokoll. Riktat stöd och långsiktig finansiering kan bidra till ökad cyberresiliens, minskat leverantörsberoende och stärkt konkurrenskraft i hela unionen.

Inledande synpunkter

Internetstiftelsen verkar för ett öppet, robust och tillförlitligt internet. Öppen källkod är en grundförutsättning för detta. Internet bygger i praktiken på öppna standarder och öppen programvara. Utan öppen källkod hade internet varken kunnat skala globalt eller utvecklas på ett säkert och interoperabelt sätt.

För Internetstiftelsen är öppen källkod central av tre skäl. För det första stärker den robusthet och säkerhet genom transparens, möjlighet att granskas och gemensamt ansvar. För det andra möjliggör den konkurrens och innovationsförmåga genom att minska inlåsning och sänka trösklarna för nya aktörer. Och för det tredje bidrar den till digital suveränitet, eftersom kontroll och kunskap kan spridas och delas snarare än koncentreras till ett fåtal leverantörer.

1. Styrkor, svagheter och huvudsakliga hinder för branchen för öppen källkod i EU

Det finns fortfarande en utbredd osäkerhet inom delar av näringslivet kring öppen programvara, där öppen källkod ibland felaktigt uppfattas som mindre tillförlitlig än proprietära alternativ. Ett betydande hinder är att många företag och offentliga aktörer ställer krav på en tydlig motpart för support- och serviceavtal, något som många öppna källkodsprojekt saknar möjlighet att erbjuda.

Vidare innebär det stora resurskrav att utveckla och långsiktigt förvalta ett öppet källkodsprojekt med hög kvalitet, ofta utan motsvarande ekonomisk ersättning eller incitament. Samtidigt är många organisationer fortsatt ovilliga att bidra med finansiering eller avsätta arbetstid för att stödja öppen programvara, vilket försvårar en hållbar utveckling och bredare användning inom EU.

2. Öppen källkod – mervärde för offentlig och privat sektor

Öppen programvara medför flera viktiga samhällsnyttor. Den kan stärka digitaliseringen inom offentlig sektor och bidra till ökad självständighet, eftersom användare och myndigheter inte blir lika beroende av en enskild leverantörs fortsatta existens eller affärsmodell.

Öppen källkod har också potential att driva teknisk innovation och utveckla hela branscher. Ett tydligt exempel är operativsystemet Linux, som utvecklades i Finland och i dag är ett av världens mest använda operativsystem. Det används i allt från superdatorer och servrar till mobiltelefoner och inbyggda system.

Utan ett öppet och fritt operativsystem hade utvecklingen av dagens molnbaserade tjänster sannolikt inte varit lika framgångsrik. Mycket av den digitala infrastrukturen i vårt uppkopplade samhälle bygger i dag på öppen programvara från början skapad i Europa. Webben, som samhället idag är helt beroende av för att fungera, föddes på CERN. En av världens sannolikt mest använda mjukvaror cURL utvecklas huvudsakligen i Sverige, cURL som tillåter privata och offentliga aktörer att använda ett säkert och beprövat bibliotek fritt och öppet istället för att lägga tid på att utveckla egna, ofta osäkrare, versioner. CURL används idag i allt ifrån mobiler, persondatorer, bilar och av NASA.

Ytterligare andra fördelar som skapar mervärde för både offentlig och privat sektor är minskad inlåsning, vilket skapar möjlighet att byta leverantör och bygga intern kompetens. Samt transparens och möjlighet till granskning vilket säkerställer säkerhetsgranskning, kravställning och förståelse för beroenden. Slutligen vill vi lyfta innovation och snabbare iteration samt riskkontroll, det vill säga att man kan planera patchning och livscykel; man är inte helt beroende av en leverantörs roadmap.

3. Åtgärder på EU-nivå för att stärka sektorn

En återkommande utmaning inom ekosystemet för öppen källkod är att det ofta är svårt att skapa långsiktigt hållbara finansieringsmodeller. För många utvecklare är det i praktiken omöjligt att försörja sig på arbetet, samtidigt som det krävs betydande tid och resurser för att driva och underhålla ett framgångsrikt projekt.

En möjlig åtgärd vore att EU identifierar särskilt strategiska områden och programvaror som är viktiga för unionens teknologiska självständighet, och säkerställer att dessa projekt får förutsättningar att fortsätta utvecklas genom riktat stöd och långsiktig finansiering.

4. Teknikområden att prioritera (och varför)

Backbone-internet (internets huvudnät) och kommunikationsprotokoll bör prioriteras inom öppen källkod eftersom de utgör själva grunden för ett fungerande och säkert digitalt samhälle. Av samma anledningar är det också väsentligt att stödja och prioritera öppna protokoll och standarder. Dessa tekniker är centrala för EU:s strategiska autonomi, cybersäkerhet och robusthet.

5. Sektorer där mer öppen källkod kan öka konkurrenskraft och cyberresiliens

Vi menar att i princip alla områden kan öppen källkod öka konkurrenskraften och cyberresiliensen.

-

Ärendet har beretts av senior bolagsjurist Filippa Murath och Software Engineer Eric Skoglund.

Stockholm den 3 februari 2026

Carl Piva, vd Internetstiftelsen